

DOI: 10.21802/artm.2021.2.18.150.
УДК 37.018.43+614.253.4

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ

Т.В. Князевич-Чорна¹, Е.О. Кіндратів¹, А.В. Андріїв², О.Я. Жураківська³, О.В. Антимис³

Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ, Україна:

¹ кафедра патологічної анатомії,

ORCID ID: 0000-0003-4941-985X, e-mail: knyazevychtv@gmail.com;

ORCID ID: 0000-0002-3894-8484, e-mail: kindrativ2016@gmail.com;

² кафедра онкології,

ORCID ID: 0000-0002-4905-5497, e-mail: romalina87@gmail.com;

³ кафедра анатомії людини,

ORCID ID: 0000-0002-1041-4237, e-mail: zhurakivska.o.ya@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-6040-8137, e-mail: antimis2012@gmail.com

Резюме. Умови сьогоднішнього змінили наше бачення стосовно дистанційного навчання в медичному вузі, а саме, під час пандемії COVID-19, на час періоду карантину, ми змушені максимально ефективно використати всі переваги цього методу, щоб у студентів не було прогалини в навчанні й вони максимально ефективно могли отримати необхідні знання та навички. Особливо це стосується студентів-іноземців, адже вони зіткнулися з низкою проблем, які не є характерними для наших (українських) студентів.

Першим і найпотужнішим стресовим фактором для них було те, що на початок оголошення пандемії вони знаходились далеко від дому, від своєї сім'ї та родини. Ніхто не знав, як довго буде продовжуватись карантин, і студенти вагались, чи повертатись їм в їхні країни, чи залишатись в Україні. Це не могло не вплинути на їхній психо-емоційний стан, вони дуже переживали, і підтримка викладачів була надзвичайно важливою в даній ситуації. На час літніх канікул ситуація більш-менш стабілізувалася, переважна більшість студентів відвідала свої сім'ї, а на осінній семестр вони знову повернулись на навчання. Оскільки переважна частина навчального 2020-2021 року проходила дистанційно, багато студентів мали змогу знову повернутись додому та навчатись онлайн.

Студенти-іноземці швидко адаптувались до онлайн-навчання, це дало їм можливість в умовах пандемії перебувати у своїх сім'ях та бути максимально захищеними, при цьому уникнути прогалин у навчанні.

Криза пандемії COVID-19 стала новим етапом у нашому житті та дозволила нам поглянути на всебічну сторону технологій електронного навчання. Ми маємо багато можливостей для впровадження різноманітних інноваційних та цифрових розробок. Їх використання та введення в практику розширить можливості та покращить надання освітніх послуг не тільки для студентів, але й для викладачів.

Ключові слова: дистанційне навчання, система освіти, студенти-медики.

Вступ. Ще кілька років тому ніхто з нас не міг уявити, що може виникнути така ситуація, коли весь світ огорне хвиля пандемії, кордони будуть закриті, всі дотримуватимуться маскового режиму, а освітні послуги здійснюватимуться дистанційно. Нам пощастило в тому, що ми живемо в час передових технологій і завдяки інтернету та гаджетам можемо вільно отримувати інформацію та обмінюватись нею, бути у вирі подій.

На сьогоднішній день існує кілька поглядів на проблеми дистанційного навчання – від думки, що це нова педагогічна форма надання освітніх послуг, до ідеї розширення можливостей традиційної освітньої системи за рахунок комп'ютерних технологій. Варто зазначити, що дистанційне навчання – це не система самоосвіти, не метод навчання, а її форма, де викладач та студент знаходяться на відстані, але мають можливість постійно спілкуватися за допомогою сучасних інформаційних технологій [1, 3, 9].

Стверджується, що можна одержати освіту чи телемедичну послугу в медичних центрах, навча-

льних закладах, діагностичних центрах будь-якого міста України чи в іншій державі, не виїжджаючи з місця проживання. Цілком можливий інший процес – надання освітніх послуг іноземним громадянам і співвітчизникам, які проживають за кордоном. При цьому докорінно змінюється роль викладача. Дистанційна освіта розширює й оновлює роль викладача, робить його наставником-консультантом, який має координувати пізнавальний процес, постійно вдосконалювати ті курси, які він викладає, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій [4, 7].

Дистанційне навчання досить активно привернуло на себе увагу, оскільки має багато переваг: можливість навчатися в будь-якому місці; не потрібно витрачати час на добирання до кафедр; графік занять узгоджується індивідуально (група/студент-викладач); можливість навчатися у своєму темпі; доступність навчальних матеріалів; можливість одночасного підключення ррт-презентації, схем, графіків, малюнків під час онлайн-заняття; мобільність; нав-

чання в спокійній обстановці; індивідуальний підхід; зручність для викладача. Та ні для кого не є секретом, що незважаючи на переваги, впровадження дистанційної системи навчання в повному обсязі в навчальних медичних закладах є неможливим. Адже студент-медик під час навчання повинен бути безпосереднім учасником навчального процесу – починаючи від вивчення анатомії (на кістках, муляжах, вологих препаратів) та завершуючи освоєнням навиків обстеження пацієнта.

Ситуація сьогодні дещо змінила наше бачення стосовно дистанційного навчання в медичному вузі, а саме в умовах пандемії COVID-19, під час карантину, у нас немає вибору і ми змушені максимально ефективно використати всі переваги цього методу, щоб у студентів не було прогалини в навчанні.

В Україні дистанційна форма навчання регламентована наказом МОН від 30.10.13 № 1518 «Про затвердження Вимог до вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо-наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців за акредитованими напрямками і спеціальностями» і наказом МОН від 25.04.13 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [5].

Мета дослідження. Проаналізувати особливості дистанційного навчання для студентів-медиків факультету підготовки іноземних громадян в умовах карантину.

Результати дослідження та їх обговорення.

Коли пандемія знезацька охопила всі сфери діяльності, єдиним способом надання освітніх послуг є і буде дистанційне навчання. Для забезпечення повноцінного процесу освіти ІФНМУ в дистанційному режимі була використана платформа сайту Івано-Франківського національного медичного університету та центр командної роботи від Microsoft Teams, а також додаткові джерела комунікації та зв'язку, а саме: Facebook, Instagram, Viber, Telegram. Інформаційне забезпечення ґрунтується на використанні «хмарних технологій» на базі системи Microsoft Office 365. Концепція «хмарних технологій» полягає в розподіленій обробці даних, де додатки, комп'ютерні ресурси та потужності надаються користувачеві як Інтернет-сервіс. Під «хмарою» розуміють центр обробки даних з власною інфраструктурою. Головною перевагою використання «хмар» є приховування складної інфраструктури від кінцевих користувачів, що напряму забезпечує доступність інформації та засобів її обробки (програмного забезпечення). Це дозволяє користувачам зосередитися на виконанні своїх функціональних обов'язків, при цьому не замислюючись про нюанси технології обробки інформації. Крім цього, були використані різні засоби комунікації: електронна пошта, чати, форуми, відеоконференції, блоги [2, 8].

Особливістю дистанційного навчання у весняному семестрі 2020 року було те, що не всі викладачі та студенти володіли навиками користування програмою Microsoft Teams. Тому певний час був потрібний для ознайомлення з програмою. Згодом викладачами були створені групи в програмі, онлайн-

заняття проводились відповідно до попередньо складеного графіка згідно з календарно-тематичним планом.

Треба зазначити, що студенти-іноземці, практично всі, без винятку, завжди виходили на зв'язок, оскільки через віддаленість від дому та батьків (на відміну від наших студентів, які під час карантину були вдома), вони хотіли побачити одногрупників та викладача, відчутти підтримку. Оскільки оцінювання студентів здійснювалось на основі тестування, а заняття більше нагадувало консультацію чи міні-лекцію, студенти почували себе досить вільно, спокійно і комфортно. Вони не переживали, що чогось не знають чи достатньо не підготувались.

Досить цікавою для студентів виявилась опція виконання завдання «Assignment». Студенти активно заповнюють відповіді, при цьому в роботах відмічається їх індивідуальність. На відміну від тестування, де студент повинен завчити правильну відповідь, у завданнях потрібно записати обґрунтовану відповідь самостійно, а це потребує підготовки.

Під час складання модульного контролю викладач з'єднувався із кожним студентом індивідуально, опитування проводилось в усній формі, здійснювався відеозапис. Це має позитивне значення, адже опісля студент може переглянути відео, проаналізувати свою відповідь, попрацювати над помилками.

Під час дистанційного навчання в осінньому семестрі 2020-2021 навчального року в ІФНМУ і надалі використовувалась програма Microsoft Teams. Викладачі створили групи окремо по кожному предмету. Практичні заняття та лекції проводяться строго згідно з розкладом, календарно-тематичним планом, методичними рекомендаціями та вказівками. Ці заняття практично повністю нагадують офлайн-заняття, відбуваються з дотриманням всіх часових норм.

В осінньому семестрі, а потім і надалі, позитивним досвідом для нас виявилось використання мультимедійної презентації під час практичного заняття. Саме завдяки їй можна забезпечити якісне унаочнення, а саме демонстрацію макро- і мікропрепаратів, коротких відеосюжетів, розбір тематичних клінічних випадків. Це дає можливість студенту отримати необхідні практичні навички, що він має засвоїти; навчитись описувати та інтерпретувати виявлені патологічні процеси. У свою чергу, викладач може швидко та об'єктивно проаналізувати підготовленість та знання студента, чітко відмежувати, коли студент тільки завчив матеріал, а коли підготовлений з глибоким розумінням теми.

Не треба забувати, що при проведенні дистанційного заняття студенти швидко адаптуються і починають «хитрувати» з відповідями, підглядаючи в гаджети, книги та інші підручні засоби, при цьому вони застосовують у своєму арсеналі такі слова, як «поганий» інтернет, «вас не чути», «повторіть, будь ласка». Ці слова дають декілька дорогіцінних секунд для пошуку необхідної інформації. Це стосується як українських, так й іноземних студентів. Викладачу при цьому важко адекватно оцінити ступінь підготовки студента до заняття [2].

Також особливу увагу привертає зміна традиційного читання лекцій на їх викладання в онлайн-

режимі, і, безумовно, адаптація до цього не так студентів, як викладачів. Для студентів така форма досить прийнятна, вони раді, що лектор не знає, що вони роблять, чи слухають, чи ні, і розподіляють свій час як їм вигідно, головне вчасно приєднатись до лекції і не пропустити перекличку, а якщо і пропустив перекличку, можна сказати, що «був поганий інтернет». Хоча в онлайн-лекції, як стверджують студенти-іноземці, є і досить позитивний момент – ті студенти, які дійсно налаштовані слухати лекцію, будуть її слухати і їм ніхто не заважатиме чи відволікатиме, що інколи буває на офлайн-лекціях. Для викладача-лектора перехід на онлайн читання лекцій – це втрата важливого важеля впливу, адже тільки на офлайн-лекціях лектор може чітко проаналізувати поведінку, увагу, сприйняття матеріалу, адекватність студентів. Інколи, сама тільки постать, впевненість у знанні матеріалу, погляд лектора викликає повагу у студентів, вони більше усвідомлюють значущість предмета. Ці моменти втрачаються в онлайн-лекціях.

Ще одним недоліком онлайн-навчання є втрата соціуму, тобто втрачається безпосереднє спілкування та людський контакт. Саме в соціумі студент набуває навичок, що потрібні в майбутній професії та самостійному житті. Засвоєння матеріалу краще відбувається тоді, коли студент знаходиться в колективі однолітків, які займаються однією справою. При цьому є живе спілкування, можливість поставити додаткові питання, подивитися і відтворити практичні навички з певної дисципліни. Знаходження студента в колективі заохочує до здорової міжособистісної конкуренції [2].

Вищесказане підтверджує, що важливість дистанційного навчання у всіх сферах освіти в критичні моменти нашого сьогодення є беззаперечною. Криза пандемії COVID-19 стала новим етапом онлайн-навчання та дозволила людям поглянути на плідну сторону технологій електронного навчання. Настав час, коли є багато можливостей для виведення дивовижних інновацій та цифрових розробок. Викладачі можуть практикувати технології та розробляти різні гнучкі програми для кращого розуміння матеріалу студентами. Використання онлайн-навчання може перевіряти не тільки тих, хто навчається, а й викладача. Це підвищує навички вирішення проблем, здатність критичного мислення та адаптованість серед студентів. У цій критичній ситуації користувачі можуть отримати доступ до Інтернет-інструментів та скористатися перевагами гнучкості часу та розташування, пов'язаних з онлайн-навчанням. А викладачі можуть розвивати інноваційні педагогічні підходи. Стартапи EdTech мають безліч можливостей здійснити радикальні перетворення майже у всіх аспектах, пов'язаних з освітою, починаючи від викладання, навчання, оцінювання, оцінки результатів, сертифікації, ступенів тощо. Крім того, збільшення попиту на ринку електронного навчання є чудовою можливістю для стартапів EdTech запобігти технологічним зривам в освітньому секторі [3, 6].

Теперішні реалії нашого життя навчили нас, що все непередбачувано, і ми повинні бути готовими до викликів. Хоча спалах пандемії не дав нам багато часу для планування, ми повинні взяти за основний

урок, що планування є ключовим. Ми повинні планувати все: якщо план А не вдається, потрібно мати готовий план В. Це можна зробити лише за умови планування сценаріїв. Існує потреба визначити пріоритети всіх критичних та складних ситуацій, які можуть виникнути, і спланувати відповідно. Пандемія також навчила нас, що студенти повинні володіти певними навичками, такими як вирішення проблем, критичне мислення та головне пристосованість, щоб пережити кризу. Навчальні заклади повинні створювати стійкість у своїх системах, щоб забезпечити та визначити пріоритетність присутності цих навичок у своїх користувачів [6].

Висновки:

1. У певних ситуаціях (у даному випадку карантин) дистанційне навчання є важливою та необхідною формою навчального процесу, навіть у медичних вузах.
2. Студенти-іноземці швидко адаптувались до онлайн-навчання, це дало їм можливість в умовах пандемії перебувати у своїх сім'ях та бути максимально захищеними, при цьому уникнути прогалин в навчанні.
3. Вищі навчальні заклади повинні завжди бути готові до змін та непередбачуваних ситуацій, йти в ногу з технічним прогресом, підтримувати розвиток інноваційних технологій.
4. У майбутньому важливо використати позитивні риси дистанційного навчання та включити їх в складову частину класичного навчального процесу.

References:

1. Balycheva LV. Proektuvannia ta metodychni osoblyvosti novoi platformy dystantsiinoho navchannia inozemnykh studentiv-zaochnykh v KhNEU im.Kuznetsia. Dystantsiine navchannia – start vid sohodennia v maibutnie. Zbirnyk naukovometodychnykh prats II vseukrainskoi naukovopraktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu. 2016. P.7-10.
2. Churpii IK, Holod NR, Yaniv OV, Tudosy VH, Kuravska YuS, Fedorivska LP ta in. Analiz osoblyvosti dystantsiinoho navchannia ta mozhlyvist tsoho povnotsinnoi intehratsii u navchalnyi protses. Art of medicine. 2020; 4(16):135-139. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7308790/>
3. Kukharenko VM, Bondarenko VV, redaktery. Ekstrene dystantsiine navchannia v Ukraini: Monohrafiia. Kharkiv: Miska drukarnia, 2020. P.409.
4. Lazoryshynets VV. Vyshcha medychna ta farmatsevtychna osvita Ukrainy na suchasnomu etapi. Materialy III Vseukrainskoi farmatsevtychnoi konferentsii «Apteka-2008 Osin». 2008. Rezhim dostupa: <http://www.slideshare.net/morion/ss-presentation-779442>
5. O Natsionalnoy strategii razvitiya obrazovaniya v Ukraine na period do 2021 goda [Elektronnyy resurs]: Ukaz Prezidenta Ukrainy ot 25.06.2013 № 344/2013. Rezhim dostupa: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
6. Shivangi Dhawan. Online Learning: A Panacea in the Time of COVID-19 Crisis. Journal of Educational

- Technology Systems. 2020; 1. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7308790/>
7. Skrypnyk LM. Dystantsiina suchasna osvita: suchasni realii ta problemy. *Arkhiv klinichnoi medytsyny*. 2012; 2:116-118.
  8. Volokita A, Mukhin V, Steshin V. Spetsifika informatsionnykh sistem na osnove tekhnologii cloud computing [Elektronnyy resurs]. *Rezhim dostupa: http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/vcndtu/2011_53/29.htm*.
  9. Wagdy Sawahel. International students stranded online. 2021. Available from: <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20210216064949758>

УДК 37.018.43+614.253.4

ОСОБЕННОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ- МЕДИКОВ ВО ВРЕМЯ КАРАНТИНА

Т.В. Князевич-Черная¹, Э.А. Киндратив¹,
А.В. Андреев², О.Я. Жураковская³, О.В. Антимис³

*Ивано-Франковский национальный медицинский
университет, г. Ивано-Франковск, Украина:*

¹ кафедра патологической анатомии,

ORCID ID: 0000-0003-4941-985X,

e-mail: knyazevychtv@gmail.com;

ORCID ID: 0000-0002-3894-8484,

e-mail: kindrativ2016@gmail.com;

² кафедра онкологии,

ORCID ID: 0000-0002-4905-5497,

e-mail: romalina87@gmail.com

³ кафедра анатомии человека,

ORCID ID: 0000-0002-1041-4237,

e-mail: zhurakivska.o.ya@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-6040-8137,

e-mail: antimis2012@gmail.com

Резюме. Условия настоящего времени изменили наше видение относительно дистанционного обучения в медицинском вузе, а именно, во время пандемии COVID-19, на время периода карантина, мы вынуждены максимально эффективно использовать все преимущества этого метода, чтобы у студентов не было пробелов в обучении, чтобы они максимально эффективно могли получить необходимые знания и навыки. Особенно это касается студентов-иностранцев, ведь они столкнулись с рядом проблем, которые характерны для наших (украинских) студентов.

Первым и самым мощным стрессовым фактором для них было то, что к началу объявления пандемии они находились далеко от дома, от своей семьи и родственников. Никто не знал, как долго будет продолжаться карантин, и студенты не были уверены: возвращаться ли им в их страны или оставаться в Украине. Это не могло не повлиять на их психоэмоциональное состояние, они очень переживали, и поддержка преподавателей была очень важной в данной ситуации. На время летних каникул ситуация более-менее стабилизировалась, подавляющее боль-

шинство студентов посетила свои семьи, а на осенний семестр они снова вернулись на учебу. Поскольку большая часть учебного 2020-2021 года проходила дистанционно, многие студенты имели возможность снова вернуться домой и учиться онлайн.

Студенты-иностранцы быстро адаптировались к онлайн-обучению, это дало им возможность в условиях пандемии находиться в своих семьях и быть максимально защищенными, при этом избежать пробелов в обучении.

Кризис пандемии COVID-19 стал новым этапом в нашей жизни и позволил нам взглянуть на всесторонние грани технологий электронного обучения. У нас много возможностей для внедрения различных инновационных и цифровых разработок. Их использование и внедрение в практику расширит возможности и улучшит оказание образовательных услуг не только для студентов, но и для преподавателей.

Ключевые слова: дистанционное обучение, система образования, студенты-медики.

UDC 37.018.43+614.253.4

FEATURES OF DISTANCE LEARNING FOR FOREIGN MEDICAL STUDENTS DURING QUARANTINE

T.V. Knyazevych-Chorna¹, E.O. Kindrativ¹,
A.V. Andriyiv², O.Ya. Zhurakivska³, O.V. Antimys³

*Ivano-Frankivsk National Medical University,
Ivano-Frankivsk, Ukraine:*

¹ Department of Pathological Anatomy,

ORCID ID: 0000-0003-4941-985X,

e-mail: knyazevychtv@gmail.com;

ORCID ID: 0000-0002-3894-8484,

e-mail: kindrativ2016@gmail.com;

² Department of Oncology,

ORCID ID: 0000-0002-4905-5497,

e-mail: romalina87@gmail.com;

³ Department of Human Anatomy,

ORCID ID: 0000-0002-1041-4237,

e-mail: zhurakivska.o.ya@gmail.com;

ORCID ID: 0000-0001-6040-8137,

e-mail: antimis2012@gmail.com

Abstract. Today's conditions have forced us to change our views regarding the distance learning especially in Medical schools. During the pandemic, due to quarantine we are trying hard to extract all the benefits of this method of study, so that the students can continue their education without a gap year. Furthermore, even the students have an amazing opportunity to explore this method and gain the necessary knowledge and skills alike. Foreign students can relate more with the number of problems pertaining to pandemic in contrast to our (Ukrainian) students.

There were several factors that they had to consider, the immense stress of being away from their families not only caused problems for them emotionally but it was also a hard task to evaluate the flight dates since the

length of the quarantine period is dubious. The most positive factor during this harsh time was undoubtedly the support from their teachers. The situation during the summer holidays was stable and a vast majority of students were able to visit their families and at the same time return for the academic year. As most of the academic year of 2020-2021 was online, the foreign students were able to study from their corresponding home countries.

There is a combined use of the Ivano-Frankivsk National Medical University's site platform and Microsoft Teams to ensure a full-fledged educational process at IFNMU pertaining to the period of distance learning. Teachers and students were quick to familiarize themselves with the basics of this program, online classes were conducted strictly according to the schedule, the guidelines and instructions provided and in accordance with the calendar thematic plan. The classrooms were held in compliance with all the norms, almost completely resembling the offline classes.

The use of multimedia presentations during the practical lesson was a positive experience for us. Thanks to which high quality visualizations, namely demonstration of macro- and micro preparations, short informative videos, in-depth analysis of thematic clinical cases, were possible. This allows students to acquire the necessary practical skills needed to study and interpret the identified pathological process. In turn the teacher can also quickly and effectively analyze the promptness and knowledge of

the student, enabling them to differentiate if the student learned only superficially or prepared with a deep understanding of the topic.

The COVID-19 pandemic allowed us to look at the comprehensive side of e-learning technologies and look at it from a different perspective. Not only that we have numerous opportunities to elicit variety of innovative digital developments whose application and implementation will expand opportunities and improve the provision of educational services not only for students but also teachers.

Conclusions:

1. In certain situations (in this case the pandemic) distance learning is essential even in Medical Universities.
2. Foreign students quickly acclimated to the online form of education which enabled them to stay with their families during the pandemic and stay as safe as possible, while avoiding learning gaps.
3. Higher educational institutions should always be ready to cope up with changes and to tackle the unforeseen situations, keeping up with the technical progress plus support the development of innovative technologies.
4. In future it is vital to use the positive features of distance learning and include them in the classical system of education.

Keywords: distance learning, education system, medical students.

Стаття надійшла в редакцію 07.05.2021 р.